

σου και στέναξε βαρεία, βαρεία κι αρμονικά. Μά έτυχε νά είσαι τότε σις ώρες σου στιγμές, σις νεανικές κι ώρες στιγμές της ζωής σου. Κρατούσες, ναι, τις προγονικές περιγαμνές στο χέρι—μά στο ξεροβί χέρι. Δόλωμα τις είχες κι όχι όπλο. Τό αντίροφονο δεξι σου ξάμωνε ψηλά τό γιαταγάρι—τρόμο τών όχτρών και τών φίλων καύγημα. Δέ δια κόνευες—άπαιτούσες. Κ' ήσουν σεβαστός, κ' ήσουν θαυμαστός, κ' ήσουν ήρωας. "Ετσι σ' είδε ό Ποιητής και συγκινήθηκε και συντρόφευε τό θυροδάρσιμό σου με τούς ήχους της λύρας του.

Μά τώρα; ποῦ είνε τόρα τό σπαδί σου; Χάρβαλο σκουριάζει στά χώματα. Ποῦ είνε τ' αντίροφονο δεξι σου και τό λεβέντικο κορμί κ' ή αξία περιηφάνεια σου; "Ατονα κι άνευρα κόνιονται στή γή· τ' άφηκες, τ' άχασες, τ' λησμόνησες ώμέ! τ' άχες και τ' άχασες!..

*

"Οχι· δέν άξίζεις και δέ θά σέ κλάψω εγώ. Ούτε ή πομπιεμένη σου ζωή με συγκινεί. ούτε κι ό άφρευτος θάνατός σου Γεννήθηκες σ' άστραπόβροντα και ξεψυχάς μέσ' στο βούρκο. Γεννήθηκες γιά νά πεδάνης γοργά, σαν τό συχαμερό παράλλαμα. Μόλις γεννήθηκες φόρεσες τήν προγονική χλαμύδα, πήρες τ' άρχαιο σκήπτρο στο χέρι σου, τ' άφυλλο και τ' άκαρπο τ' "Ομηρικό σκήπτρο κ' είπες ν' άνα στήσης γενιά. Και τόκαμες. Μά πώς τόκαμες, αλόιμόνός σου! "Αντί κορμιά ίσκιους έβγαλες· αντί στητούς παληκαράδες κακότροπα Τελώνια. Εύκολο σου ήταν νά ζήσης καταχτητής και προτίμησες τή ζητιανιά. "Α! πώς χάρουμαι τόρα στο ξυλοφόρωμά σου! Κοιτάζω μή φανή κοκκινάδι στο μάγουλο, θυμός στο αίμα σου· τίποτα. Τό έμπνο δέν κοκκινίζει. Τό προγονικό φκασίδι ποῦ πασάλευπες τό πρόσωπό σου, δέ δείχνει ντροπή. Πασάλευπες τό πρόσωπό σου και τόκαμες σιχαμένο.

Ποῦ νάβρω γώ γιά τέτοιο σίγαμα δάκρυα;

*

"Ηταν ένας καιρός—και δέν είνε μακρυνά—ήταν ένας καιρός ποῦ τ' άγγιγμα τοῦ καταχτητή, άκόμα και τοῦ φίλου ή παρατήρηση, έφτανε νά σέ κάμη ν' άνταρσυνθής σαν "Εγγέλαδος. Δέν ψηφοῦσες τότε όρμη και δύναμη· δέ μέτραες όχτρους και δέ λογάριαζες φίλους. Φίλος τό χέρι σου, δύναμη τό σπαδί σου,

ό εαυτός σου θεός! Σήκωνες ψηλά τό κορμί κι άρπαζόσουν στα χέρια. "Επεφτες· ναι, ξεματωμένος στο τέλος μ' άπανωθιό σου όλογυρνούσε ή Δόξα... "Ω μαῦρε Βουκέφαλε, ποῦ είνε τόρα οι θυμοί σου; Ποιός κόλλησε βρυκόλακας άπάνω σου και σ' άδειασε τή φλέβα κι ούτε χαστούκι, ούτε βρισές μπορούν νά σέ συνεφέρουν; Μαζι με τούς άρχοντες σου μοιράζεις τά κόλυβά σου—τά πολλά εκείνοι και σὺ τά λίγα—τρῶς και θρέφεται με τόν εαυτό σου, χταπόδι! Κάθεσαι στο τραπέζι και χαροκοπās, λες κ' είνε ή βρωμοζώή σου παράδεισος. Σήκω μωρέ όρθός και κλώτσα μακρυνά τήν άτιμη τάβλα. "Ορθός σηκώσου και τήρα ξεροβόδεξα τό αίσχος ποῦ σέ πνίγει—τό ξετσιπώμα. Νῶε μεθύστακα, άκου τά γέλοια ποῦ βάνουν τά παιδιά σου στή γύμνια σου και ντύσου!..

*

"Ο πόνος με σφάζει, ό πόνος!.. Βλέπω τήν κατανιά σου και τό δάκρυ όμπρίζει στα μάτια μου. Μά όχι· τό πίνω και πνίγομαι, δέν τ' άφίνω νά τρέξη. "Ατιμε, άδικε, άμναλε λαέ, γιά σένα δέ θά τρέξη· δέν τ' άξίζεις νά τρέξη! Με τό ποτήρι στο χέρι έλλίξω γοργά, προσμένω άνυπόμονα νά καλωσωρίσω τό θάνατό σου Σάν άγριος προσμένω νά χορέψω τρελλά και νά τουφεκορίξω άπάν' από τόν τάφο σου..

Και τότε νά σέ κλάψω, τότε θά κλάψω παρόνομε.

"Ω λώθρα τών λαών, τών κρατών κλωτσοσκουφι, χάσου άπ' τή ζωή και μή ντροπιιάζεις τή ζωή και τό δημιουργό της.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

Κάποιου λογιώτατου τοῦ πέθανε τό παιδί του· κι άμα είδε νά μαζωχτοῦν πολλοί άνθρωποι· γιά τήν κηδεία, έλεγε:

— Ντρέπομαι νά παρουσιάσω σέ τόσο κόσμο ένα μικρό παιδάκι.

"Ενας λογιώτατος μήν έχοντας παράδες άναγκάστηκε νά πουλή τά βιβλία του· κ' έγραφε τοῦ πατέρα του στήν έπαρχία:

— Νά με συχαρής, πατέρα! γιατί τόρα με θρέφουν τά βιβλία.

"Ενας λογιώτατος είδε στον ύπνο του ότι πάτησε καρφι· κ' επειδή νόμισε όταν ξύπνησε ότι τοῦ πονεί τό πόδι τόδεσε. Και κάποιος άλλος μαθόντας τήν άφορμή του είπε:

— Μά γιατί, χριστιανέ μου, νά κοιμηθής ξεπάλυτος;

Η ΠΑΝΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΛΑΧΤΗΣ

"Ηταν νύχτα βαθεία κι' άφέγγαρη· ή γής ανάδινε άκόμα ζέστα από τήν όλόήμερη κάψη τοῦ "Αλωναριάτικου ήλιου· πάνου στες ήλνές έπρίλλιζαν άδιάκοπα τά τριδόνια, και κάπου κάπου άκούότου τοῦ γκινόη τοῦ λάλημα. Στήν κχοικιά του ό Στάθης Πλακίδας άγρυπνούσε. Άκκουμπισμένος στο κατώφλι τοῦ καλυβιού του, ξυπόλυτος και ξεμάνικωτος, εκάπνιζε ύπομονετικά προσμένοντας· μέσα τό καλύβι ήταν άδειο και σκοταδερό.

«Στάθη» τόν έκραξε μίχ φωνή ταπεινή.

«'Αφέντη» άποκρίθηκε άμέσως «καλησπέρα· κόπιασε.» Κ' έσηκώθηκε με μίας σιάνοντας τό πλατοβράκι του. "Επειτα έβγαλε σπίθες από ένα στρινάρι, άναψε στήν ίσχανά ένα διαφοκέρι, και με τοῦτο τό μικρό φαναράκι, ποῦ εκρεμότου στο θυρόφυλλο και ποῦ τά γυαλιά του ήταν λυγδιασμένα από τό λάδι και μαῦρα από τήν άθάλη.

Στό λίγο φως έφάνηκε ή μορφή τοῦ χωρικόη· ήταν ψηλός και χοντροκάμωτος, μισόκοπος στα χόνια, δίχως γένεια, αλλά με μικρό σταχτί μουστάκι, κ' ήταν κακοφτιασμένα τά πιθήματα τοῦ μακρουλοῦ προσώπου του.

«Καλησπέρα Στάθη» τοῦπε ό άλλος, ένας νέος όμορφος, ντυμένος με φράγκικα καλά φορέματα και με χαμηλή γάβα στο κεφάλι «ήρθε απόψε;»

«Ξεφλίζει» άπολογήθηκε με πονηρό χαμόγελο «μαζή με τές άλλες γυναίκες, εκεί κάτω σταλῶνι· νά ή φωτιά ποῦ τούς φέγγει· άκου και τό τραγοῦδι τους. "Ολη μέρα ήθερίζαμε σήμερα. Δέ σούπα πῶς δέν έχεις νά μετανοιώσεις· γιατί μοῦρρίζες τή φίλια σου;»

«Θά τό ίδοῦμε» άπάντησε σοβαρά ό νέος· «έτσι μοῦλεγε κι' ό άλλος στες άρχές. "Εχόρτασε καλά καλά, και τόρα με μάχεται.»

«Και τότε φοβάσαι;»

«Τό θεό μοναχά φοβοῦμαι.»

Μιά στιγμή έσιώπασαν· ό νέος εκάθησε άπάνου σ' ένα γογγύλι ξερό, ειδίπλωσε τά πόδια του κι' άκκουμπήσε στο φράχτη τοῦ καλυβιού. "Ο Στάθης τόν εκοίταζε συλλογισμένος και τοῦπε:

«Κατεβαίνω σταλῶνι· μήν άνησυχās άν άργήσει· πρέπει νάβρω τρόπο γιά νά τήνε στείλω.»

ΑΠΟΒΡΑΔΑ
ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ...
«... Αυτό θά συμβή και σ' εσύ και σ' εμέ... "Οσοά άλλα πουλιά θά πετάξουν μακρύτερα...
Νίτσος

'Ατέλειωτ' είναι ή σιγάτα μου
κι' ό όρόμος πάλουδῶ...
'Ατέλειωτ' άγκαθόσπαρη και αίματοβαμμένη,
σέ ποιά κορφάδα ή σιγάτα μου
και ποῦ στερνά παλίτε,
κ' εγώ δέν τό χροικῶ...
Λαχάνιασαν, κουφίστηκαν
και σάν απελτισμένοι
μοῦ γνεύουν οι συντρόφοι μου
πῶς μάταια τραβῶ.

Μά γῶν, με κάποιο άπόφωτο
ποῦ άπ' τήν καρδιά μου βγαίνει,
Θυμείμαι πῶς ή σιγάτα μου
πρός κάπου με παλίτει.

Κι' αλύπητος άφέντης
Κρατώντας τό Σταυρό,
κοι πάλε κοιπίσω μου.
σά σκλάβους τούς τραβῶ.

Γιάννινα

ΕΓΓΑΝΘΙΑ ΧΑΤΖΗ

ΜΙΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΑΓΑΠΗ

Και πλησιάζοντας συγκινημένος κοντά σ' εκείνη—
— Σάν ξένος πιά 'πό σένα, "Ελλη, με δισταγμό τολμῶ νά σου μιλήσω. Πολύ αλλάξαμε· δέν είμαστε πιά οι ίδιοι· κι' όμως από κάπια μακρινή ένθύμηση, σά νά αίστάνομαι λίγο θάρρος ποῦ με σπρώχνει λίγα λόγια νά σου πῶ. Θάναι πιερά; ώ, ναι και γιά τούς δύο μας· κι' όμως επίτηδες, γι' αυτό ήρθα εδώ τόρα. Πιστέσω θά θελήσεις νά τ' άκούσεις γιά πρώτη και γιά ύστερή φορά.

"Απλωσ' εκείνη τό χέρι της σά νάθελε νά τ' άκκουμπήσει στα χείλη του, νά τοῦ κόψει τή λυπητερή ξεμυστήρηψη και τοῦπε:

— "Ω, πάψε σέ παρακαλῶ, μή μοῦ θυμίζεις τά παλιά.

Και άφου έπρόφερε τοῦτα τά λόγια, εκάτέβασε τά μάτια ντροπισμένος κ' έπήρε τόν κατήφορο μεσα στα σκοτάδια τοῦ έλαϊώνα.

«Θάνε τέλος δική μου» είπε με τό νοῦ του ό άλλος αἰς πάει και τό κεφάλι· εκτίκιασα τόσον· καιρό τόρα.»

"Ο Στάθης Πλακίδας έφτακε σέ λίγο σταλῶνι. "Ηταν ένα σιάδι ξέφωτο τρογορμισμένο από ήλνές μικρόκορμες. Μία φωτιά κρεμάμενη σ' ένα κλωνάρι εκαιε καπνίζοντας· σ' ένα μέρος ήταν μία στίβα άστάκια μπαμπαρόσταρου, ποῦ πέντε γυναίκες, καθούμενες χάμου μέσα στα φλίκουρα και τά γένεια, με καλαμένιας ζουβλές τάνοιγαν, τά γύμωναν από τό φλοῦδι, κ' έτσι πεστρεμένα τήροιγαν μέσα σ' ένα ψηλό τερτικό. "Ακούοντας τά πατήματα τοῦ Στάθης, παρμένες κι' άλλες από τόν κόπο και τήν άγρύπνια, οι δουλέφτες είχαν πάψει τό τραγοῦδι τους· κι' άφτός άφου τές είμίωσε, έξεφουτίλισε πρώτα τή φωτιά, ποῦ ανάδωκε άμέσως περισσότερη λάμψη, και, βλέποντας έπειτα πῶς τό τερτικό ήταν γιομάτο ως τό χέλι, τήροαζε παραμάσκαλα και τήδειασε σταλῶνι, όπου ήταν κι' άλλα πολλά ξεφλοιδισμένα άστάκια.

«Νυστάζετε» τές έρώτησε φέρνοντας όπίσω στή

προχτές. Ήταν ο άντρας σου, ο παλιός μου φίλος· όσο είταν περίμενα να φύγει για να σου μιλήσω κι' άμα έφυγε δεν είχα τη δύναμη να σου πω τίποτα κι' ούτε συ είχες τό θάρρος ν' άγγιζεις τ'α παρασμένα. Μείναμε βουβόι, σαν κάτι να τρικύμιζε μέσα μας, μα πού τό κρατούσαμε σφιχτά κλεισμένο. Κ' έπειτα μιλήσαμε γι' αδιάφορα πράματα ως πού δέ βαστούσα πιά και σ' έχαιρέτησα κ' έφυγα, αλλά περισσότερο λυπημένος παρά αν δέ σ' έβλεπα· βουρκαωμένη ή καρδιά δέ μ' άφηνε, ήθελε ν' αφήσει τ'α δάκρυά της να κυλήσουν γλυκά γλυκά στις όνειρεμένες θύμησές μας. Μ' άποφάσισα να φύγω και φέβγω άβριο, φέβγω, Έλλη, ώιμέ και για πάντα. Ή πατρίδα είναι πολύ πικρότερη άπ' τήν ξενητείά. Φέβγω για πάντα· και θέλησα να μ'ην έρθω πάλι να σε ταραξω κι' όμως δεν τό κατώρθωσα. Ήρθα και πιστένω να με συχωρέσεις, για τηλεφταία φερά, για ό,τι σου είπα και για ό,τι θά σου είπω. Ήρθα και σου θύμισα όλ' άφτά και σ' έκαμα να λυπηθείς, κι' όμως τό μεγαλύτερο δέ σου είπα. Έλλη, φέβγω· μιξ στερνή χάρη κάμε σ' ένα δυστυχισμένο όνειροκόπο, σ' ένα παρωδίτη τ'ς έφτυχίας. Δεν τολμώ, κι' όμως θά σ' τό πω.

Κ' έσταμάτησε λίγο, σίμωσε πιότερο στην Έλλη κ' έπιασε σιγά τό χέρι της, τό σφιξε χωρίς να τού φέρι εκείνη αντίσταση, τό βάλε στην καρδιά κ' έπειτα τό γλυκοφίλησε κ' έτσι κρατώντας τό ζακολούθησε·

— Έλλη, ό πόσο γλυκά μου φαίνονται τ'α χρόνια εκείνα. Κάτω άπ' τήν παλιά πορτοκαλιά, θάθελα ακόμα μιξ φερά να πέρναγα μαζί σου κ' έπειτα ήσυχος θά φύγω στην ξενητείά. Για στερνή χάρη, Έλλη, θ' αλλάξουμε λίγ' άπ' τ'α παλιά μας λόγια κ' ίσως θά τ'α στεφανώσει σαν θύμηση κανένα λησμονημένο φιλι. Έλλη, π'αμε; Δεν πιστένω να φανείς τόσο σκληρή· να μ'η θέλεις· άφτό και μόνο σου ζητώ· μόνο και για τηλεφταία χάρη κ' έπειτα τό μάθρο μνημα τού χωρισμού θά σβύσει για πάντα τ'α παρασμένα. Έλλη, π'αμε.

Σηκώθηκε κρατώντας τό χέρι της· άσυνείδητα σηκώθηκε κ' εκείνη, τόν κοίταξε με μιξ ματιά πού πραγματικά λές πώς έρχονταν από σβυσμένους καιρούς και τούπε·

— Π'αμε, ναί.

Κατέβηκαν κ' έβρέθησαν στον κήπο· έπροχώρησαν στην όνειρεμένη γωνιά του πού διατηρούνταν ακόμα τό σύκιο φύλλωμα τών πορτοκαλιών, σ' ένα

θρανί, στην ίδια θέση πού ήταν τό παλιό, καθίσανε και τ'α κεφάλια τους άγγιζαν άπάνου στα χαμηλά κλώνια τ'ς πορτοκαλιάς. Ήταν και τώρ' άνθισμένα κ' έχυναν γύρω τή μεθυστική έβωδιά τους.

Ο Λέαντρος σήκωσε τ'α χέρια του, έκοψε άνθια σωρό κ' έστόλισε τ'α μαλλιά τ'ς Έλλης. Είναι ή σειρά μου τώρα, είπε. Θυμάσαι, τ'α πρώτα μου τ'α δωκες έσύ γι' άρρεβώνα, τώρα ύστερα πό τόσα χρόνια σ' τ'α γυρίζω εγώ, κι' άντίς να σου ζητήσω τ'α στεφάνια πουλέγες, σου λύνω τούς όρκους σου. Έλλη, ή αγάπη μας ήταν ένα όνειρο· σε λίγη ώρα ξυπνάμε και θά σβύσει για πάντα.

Κ' έπέρασε τό χέρι στη μέση της, γλυκά γλυκά τήν άγκάλιασε κ' έφερε τ'α χείλη του στα δικά της. Στ'α πρώτα φιλιά τ'α δάκρυά τους κύλησαν κι' άνάμεσ' άπό τ'α λόγια πού τούς έφερναν πλημμυρισμένα στ' άχείλια τους τωρινοί καημοί και παρασμένα όνειρα, διακραίνονταν τό μνημα π' έχοιγαν κ' έθαφταν τήν αγάπη τους.

Έμειναν ώρες στον τόπο εκείνο ξαναλέγοντας τίς παλιές θύμησές τους, όσο πού γύρω σκοτεινιάσε. Μέσ' τό φύλλωμα τ'α σπουργίτια τρέχανε άκούοντας τ'α φιλήματα και λοιγάζοντας πώς ήταν κελάδημα τών αδερφιών τους κι' άμα έφταναν μπρός τους έφεβγαν τρομαγμένα στην άπατη τους· κι' όμως γιατί να φοβούνται; Ήταν κ' εκείνα έρημα πουλάκια, πού μάλιστα δεν τραγουδούσαν παρά έκλαιγαν τήν αγάπη τους.

— Έλλη, νυχτώνει, θά φύγω, είπε τέλος ο Λέαντρος. Σ' έφχαριστώ παρα πολύ, άπειρα, είμ' έφτυχισμένος πού σ' είδα, μα σκοτεινιάσε κ' ενέκρωσε περισσότερο τώρα μέσα ή καρδιά μου· ναί, δέ θά σε δω πιά.

— Έχε γεια για πάντα, έχε γεια...

Κ' ένώθησαν σ' ένα σφιχτό σφιχτό άγκάλιασμα κι' έλλαξαν χίλια τ'α φιλιά τους κ' εκείνος έφυγε με τό θάνατο στην καρδιά. Τόν άκολούθησ' εκείνη με τ'α μάτια. Πέρα εκείνος γύρισε, έλλαξαν ένα άέρινο φίλημα κ' έπειτα χάθηκε στο σκοτάδι π' άρχισε να χύνει τό πυκνό τό σούρουπο π' άκολουθεί στο μούχρωμα.

Όταν ή Έλλη δεν έβλεπε, δεν άκουε πιά τίποτα, κόλλησε τ'α δάχτυλα στα χείλη της κ' έστειλε πρός τή μακρινή διεύθυνση ένα σφιχτό φιλι. Τ'α μάτια της γιόμισαν και πάλι δάκρυα, έτρεξε στο σπ'ητι της, άνέβηκε στην κάμαρά της και προτού να πέσει άναίσθητη από τή λύπη σ' έναν καναπέ,

πρόβαλε στο παράθυρο σ'α νυχτερινό φάντασμα κι' άπλώνοντας, άφού τ'α σφιξε στα στήθια της, άνοιχτά τ'α χέρια, σαν να ζέγυνε στον άέρα τήν καρδιά της, φώναξε για στερνή φερά άπόδαθα·

— Έχε γεια για πάντα.

Κέρκυρα

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

Ο ΠΕΡΟΥΛΗΣ

Τίς προάλλες τυπώθηκε στο «Νουμά» ένα τραγούδι «Εκείνη» κι' άποκάτω τόνουμα Περούλης. Τόνουμα αυτό και για κείνους πού παρακολουθούν από πολύ κοντά τή φιλολογική μας κίνηση ήταν όλοτελα άγνωστο, και τό τραγούδι βέβαια δεν ήταν κάτι μεγάλο, κατι πού να σταματάη τή σκέψη για πολλήν ώρα. Μα τό άπλό κ'τό τραγουδάκι, τ'α ρυθικά κ' ήσυχα λόγια πού γραφήκανε για να παινέσουν εκείνη, καταντ'ανε πραγματικά μεγάλα, πραγματικά άψηφλονήτα, ήταν ζέση κανείς πώς ο τραγουδιστής είναι ένας χωριάτης Κερκυραϊός, άνθρωπος δουλευτής και χωρίς μαθητή. Τό σπάνιο αυτό φαινόμενο, πού άλλοτε συντάραζε τήν Αγγλία και τόν κόσμον όλο με τόν Burns, τόν Σκωτζέζο τραγουδιστή και ζευγαλάτη συνάμα, να πού παρουσιάζεται σήμερα και στην Ελλάδα για να χαροποιήτ'ι εκείνους πού νοιώθουν τί σημαίνει μιξ τέτοια φανέρωση.

Μή μας π'η κανείς, ότι δεν είναι και τόσο σπουδαίο τό πράμα, άφού όλη ή δημοτική μας ποίηση είναι τραγούδι· άφαστο στην όμορφιά κι' άσύγκριτο, κι' ότι οι τραγουδιστάδες πούφτιασαν τ'α θαυμαστά μοιρολόγια και τ'άλλα διαμαντοστόλιστα πνευματικά πλούτια μας ήταν κι' αυτοί άπλοϊκοί και δουλευτάδες άνθρωποι. Σωστά όλα αυτά· μα ή λόγος έδώ είναι, ότι ή τραγουδιστής γίνεται τώρα γνωστός, και με τούτο μπορεί κανείς να ζετ'αση πιό βαθιά μερικά πράματα, πού σχετίζονται με τή σημερινή πνευματική και κοινωνική κατάστασή μας. Και να τί μας γράφει κάποιος πολύτιμος φίλος μας από τήν Κέρκυρα:

«Ή αγάπημένη μας ή Κέρκυρα, πού τόσο ένθουσιαστικά τή μνημονεύετε, χρίζει έρώτες στο γένος έναν καινούργιο ποιητή και τρανό. Θέλω να πω τόν Περούλη. Πολλές φορές μου ήρθε στο νου, πώς τό έθνος μας διαβώνει τώρα ίσκι-ίσκι άπό μιξ μεσαιωνική εποχή, τρομοποιημένη βέβαια από τίς

μένος.

«Θέ μου! τί ληστεία και τί καταφρόνια» έκαμαν οι γυναίκες χτυπώντας τ'α στήθια τους κι' άρχισαν να κλαίνε.

Μα ο Στάθης τούπε άγροϊκά:— «Άφτά τ'α κάνεις γιατί σ' έξεμπούρησε από τό σπίτι του τόν ήθελες κλεισμένο, χωρίς γνώρες με τό χωριό του, για να κάνεις έσύ τό μαγκλονε με τ'α δ'βολά του· π'ανε τώρα άφτά, λησμονήσε τα».

«Τούφωγα γιατί οι βρωμοδουλειές δέ μ' άρέσουν· μα μου κάνει τόση λύπη εκείνη ή δυστυχισμένη».

«Όύτε άφτός, ούτε γώ δέ σε φοβόμαστε».

«Δέ θά σ'ας βγει σε καλό· θά ιδούμε τί αξίζετε οι καινούριοι οι φίλοι». Κ' έτσι λέγοντας έκαμε κίνημα ν' άνεβεί τόν άνήφορο.

«Πού π'ας;» τού φώναξε ο Στάθης «οί γοί μου θά σε βαρέσουν ντουφεϊκά, και θά π'ας σ'α σκύλος· τέτοια ώρα δεν πειράζουν τ'α σπ'ητια». Κ' έσφούριζε δυνατά.

«Κακούργε» τούκραζε ο Γιάννης γυρίζοντας όπισω· «είνε άπάνου ο Άρτέμις»· κ' έχάθηκε μέσα στα σκοτάδια τού έλαιώνα.

«Τί έκαμες, Στάθη, άπόψε» είπε ή Μάρθα κλαίοντας όπως κ' οι άλλες γυναίκες· «αλλάιο να χαλούσες μοναστήρι».

«Θέ μου, θέ μου!» είπαν θρηνώντας οι άλλες.

Είχε έρθει ή μέρα· στην κατοικιά του Στάθη Πλακίδα οι πέντε γυναίκες, άμυλητες και λυπημένες, έθέριζαν τ'α ξανθά τάστακια τού μπαρμπάροσταρου· ένα ένα τ'έκοφταν από τ'α ξερά καλάμια τους, έσύναναν κ'απόστα στο άνασκηωμένο φερέμα τους, — πού μ' ένα χέρι τό κρατούσαν στα σακί, — κ' έπειτα έρχόνταν και τ'αδειάζαν μέσα στα ψηλά τερτικά. Ο ίδιος ο Στάθης έπαιρνε τ'α κοφίνια παραμάσκαλα όταν ήταν γιδμάτα, τ'αφερνε σταλώνι κ' έσώριαζε τό γέννημα στη στίβα. Μα ούτ' άφτός δεν έλεγε λόγο. Κ' έπέρνασαν έτσι οι δρασερές ώρες τ'ς αύγ'ης.

Ήταν ο ήλιος ψηλά, όταν στο χωράφι έπαρουσιάστηκε ο Θανάσης ο Μαραθάς, ο πατέρας τ'ς Σταλαχτής, ένας χωριάτης σκευρωμένος από τ'α χρόνια και τή δυστυχία, κ'ακοντυμένος, μικρόσωμος κι' άδύνατος. Τό πρόσωπό του ήταν λυωμένο από τή λύπη, κ' έκρατούσε τό βλέμμα κατεβασμένο από τή ντροπή. Ο Στάθης έβρίχτηκε για να τόνε δεχτεί και τόν δ'ήγγησε στον ίσκιό σιμά σταλώνι· επάσκισε να τού χαμογελάσει· χαιρετώντας τον, μα ο γέρος δεν τού άπάντησε.

«Τού τ'άπε όλα ο Λάκουρας» έσυλλογίστηκε κ'

έπρόσμενε να μιλήσει πρώτος ο άλλος.

Οι γυναίκες θερίζοντας τους έκοίταζαν.

«Τί έμάθαμε» είπε σε λίγο ο Θανάσης χωρίς να σηκώσει τό μάτι του πού έσταζε· «γι' άφτό σου τή στείλαμε τήν κακομοίρα; Είσαι Ιούδας!»

«Δεν έστάθηκε τίποτα» τού άποκρίθηκε ντροπιασμένος· «μ'ην άκουε τ'α ψέματα· μόνο ήρθε έδώ τή νύχτα ο Γιώργης ο Άρτέμις· πρώτα τ'ες γυναίκες».

Μιξ άχτίδα έλπίδας έφρεξε στ' αύλακωμένο μέτωπο τού γερόντου· έτόλμησε να σηκώσει τό κεφάλι· κ' έκοίταζε τό Στάθη κατάματα. Τούτος· έκοκκίνισε συγχυσμένος.

«Ιούδα» τούπε ο Θανάσης άχνίζοντας περτότερο. Κ' έπειτα έστράφηκε πρός τ'ες γυναίκες κ' έκραξε τή θυγατέρα του, πού άπέσως τόν ύπάκουσε. Ήταν άχνή κ' εκείνη, κ' είχε τ'α μάτια πρισμένα και κόκκινα, και τ'α χείλη μαραμένο.

«Είσαι χαμένη» τ'ς είπε άπελπισμένος.

Άφτή έβάλλθηκε άπέσως να κλαίει.

«Δεν είν' έτσι» είπε ο Στάθης ζωερά· «λέγε τήν αλήθεια, Σταλαχτή· ο πατέρας σου δέ θέλει να με πιστέψει».

«Χαμένη δεν είμαι» άποκρίθηκε σφουγγίζοντας τ'α δάκρυα με τήν άκρη τ'ς μπόλιας της· «γιατί μ' αγαπάει. Από τ'α πέτσι στο πανηγύρι τού Άι-